БАҚЫЛАУ ӨЛШЕУ ҚҰРАЛДАРЫ

Бағдарламаның 1-2 аралық бақылауға арналған сұрақтары

Пәні: «Ғылыми зерттеу негіздері»

Пән коды: GZN 5201

ББ атауы және шифры: 6В10101 «Жалпы медицина»

Оқу сағаттары/кредиттерінің көлемі: 150 сағат (5 кредит)

Оқу курсы мен семестрі: 5 курс, 9 семестр

Құрастырған: _____ аға оқытушы, Магай Л.Н.

Хаттама № _16_ «_26_» _06_ 2025 ж.

Кафедра меңгерушісі:

м.ғ.к., қауым.проф. Сарсенбаева Г.Ж.

Шымкент, 2025 ж.

Аралық бақылауға арналған бағдарлама сұрақтары 1

1. Фундаменталды, қолданбалы және ізденіс НИЗ арасындағы айырмашылықты мысал арқылы түсіндіре алу.
2. Студент-медицина мамандарына қолжетімді ғылыми-зерттеу жұмыстарының негізгі қаржыландыру көздерін білу.
3. ҒЗЖ кезеңдерін хронологиялық тәртіппен атап өту қабілеті.
4. Дайындық және аналитикалық кезеңдердің мазмұны мен мақсаттары арасындағы айырмашылықты түсіну.
5. Ғылыми жетекшінің әр кезеңдегі негізгі функцияларын білу.
6. Гипотезаны зерттеу мақсатыннан бөлек тұжырымдаудың қажеттілігін түсіну.
7. Ғылыми зерттеудегі «әдіс» және «әдістемелік» ұғымдарын ажырата білу.
8. PICO схемасына сәйкес ғылыми мәселені дұрыс тұжырымдай алу.
9. ҒЗЖ-ның өзектілігі, жаңалығы және практикалық маңызын ажырата білу.
10. Медицина контексінде индуктивтік және дедуктивтік тұжырымдардың мысалдарын келтіру қабілеті.
11. Модельдеудің мәні мен медико-биологиялық зерттеулерде қолдану шарттарын түсіну.
12. Биомедициналық деректерді интерпретациялау кезінде аналогия әдісінің шектеулерін түсіну.
13. Негізгі обсервациялық зерттеу түрлерін (когорталық, жағдайда-бақылау және т.б.) атау және сипаттау қабілеті.
14. Неге РКИ «алтын стандарт» болып есептелетінін және оның этикалық/тәжірибелік шектеулерін түсіну.
15. Теориялық және эмпирикалық зерттеуді мақсаттары мен әдістері бойынша ажырата білу.
16. Кейс-контрольді зерттеу дизайнының артықшылықтары мен кемшіліктерін білу.
17. Мазмұндық гипотезаны операционалды формаға (айнымалылар мен олардың байланысын көрсету) аудару қабілеті.
18. Гипотеза, болжам және тезис арасындағы айырмашылықты түсіну.
19. Бір тақырып бойынша мақсат пен гипотезаны логикалық байланысын сақтай отырып тұжырымдай алу.
20. Зерттеу объектісі мен пәнін дұрыс анықтау қабілеті.
21. Блум таксономиясының (3–4 деңгей) ғылыми тапсырмаларға қолдануға жарамды етістіктерін білу.
22. Дайындық кезеңінің құрамын және логикасын, соның ішінде пилоттық зерттеулер мен этикалық аспектілерді түсіну.
23. Негізгі деректерді жинаудан бұрын пилоттық іске қосу мақсатын түсіну.
24. Адам қатысатын зерттеулердегі негізгі этикалық талаптарды білу (соның ішінде сауалнамалар).
25. PubMed-та MeSH терминдері бойынша іздеу мен мәтін бойынша іздеудің айырмашылығын түсіну.
26. Scopus-та клиникалық/эпидемиологиялық зерттеулерді дәл таңдау үшін негізгі фильтрлерді қолдану қабілеті.
27. Google Scholar және Scopus/Web of Science арасындағы сенімділік пен индекстелетін ақпарат түрлерінің айырмашылығын түсіну.
28. Дереккөздерді таңдау кезінде дәйексөз санын бағалау тәсілдері мен маңызын білу.
29. Медициналық жарияланымдар мысалында бастапқы және екінші деңгейлі ақпаратты ажырата білу.
30. Әдеби шолу талаптарын түсіну: хронология, критика, синтез — жай қайта айту емес.
31. IMRaD құрылымының төрт негізгі бөлімінің тағайындалуын білу.

32. Зерттеудің қайта жасалуын қамтамасыз ету үшін әдістерді егжей-тегжейлі сипаттаудың қажеттілігін түсіну.
33. Монография, диссертация және ғылыми мақаланы құрылымы мен функциясы бойынша ажырата білу.
34. Медициналық тақырыптарға арналған УДК/ББК кодтарын таңдау принциптерін білу.
35. Бастапқы, екінші және үшінші деңгейлі ғылыми ақпаратқа мысал келтіру қабілеті.
36. Жүйелі шолу мен дәстүрлі әдеби шолудың айырмашылығын түсіну.

Аралық бақылау 1

1-нұсқа

1. Ғылымның таным тәсілі ретіндегі мақсатын неғұрлым дәл сипаттайтын тұжырымды анықтаңыз.

A. Жеке тәжірибеге негізделген сенімдерді қалыптастыру
B. Табиғат, қоғам және ойлау құбылыстарының мәнді жақтары мен объективті заңдылықтарын анықтау
C. Идеяларды жеткізу үшін көркем бейнелер жасау
D. Фактілерді жүйелемей жинақтау
E. Алдын ала берілген көзқарасты растау

2. ЖОО-ның оқу-ғылыми орталығы қаражаты есебінен қаржыландырылатын ҒЗЖ қай топқа жатады?

A. Халықаралық қаржыландыру
B. Республикалық қаржыландыру
C. Сыртқы қаржыландыру
D. Ішкі қаржыландыру
E. Жеке қаржыландыру

3. Деректерді жинау құралдарын әзірлеу, оларды пилоттық тексеру және этикалық сараптама жүргізілетін ғылыми-зерттеу кезеңін таңдаңыз.

A. Аналитикалық кезең
B. Дайындық кезеңі
C. Эмпирикалық кезең
D. Қорытынды кезең
E. Нәтижелерді тарату кезеңі

4. Келесі әрекеттер тізімін талдаңыз:

— мақсат пен міндеттерді тұжырымдау,
— «жоба паспортының» әзірленуі,
— әдебиеттерді іріктеу,
— жоспар-кесте құрастыру.

Олардың ҒЗЖ-ның қай кезеңіне жататынын көрсетіңіз.

A. Аналитикалық
B. Дайындық
C. Эмпирикалық
D. Қорытынды
E. Жариялау кезеңі

5. Төмендегілердің қайсысы аналитикалық кезең мазмұнына кірмейді?

A. Жиналған материалды жүйелеу
B. Алынған деректерді интерпретациялау

C. Сауалнама мен сұхбат хаттамасын әзірлеу
D. Қорытынды тұжырымдау
E. Нәтижелерді әдебиет деректерімен салыстыру

6. Әдіс пен әдіснама арасындағы айырмашылықты ең дәл сипаттайтын тұжырымды таңдаңыз.
A. Әдіс — диссертация бөлімі, әдіснама — оның қосымшасы
B. Әдіснама — зерттеуде қолданылатын әдістер жиынтығы
C. Әдіс — нақты тәсіл, әдіснама — әдістерді таңдаудың және қолданудың философиялық негіздемесі
D. Әдіснама — статистикалық тесттер жиынтығы, әдіс — олардың интерпретациясы
E. Әдіс — теория, әдіснама — практика

7. Клиникалық сұраққа PICO-формулировка құрастырыңыз:
«6–10 жастағы балаларда кариес профилактикасында құрамында фторы бар шайғышты күнделікті қолдану тиімді ме?»
Intervention бөлігін дұрыс көрсетіңіз.
A. Кариесі жоқ 6–10 жастағы балалар
B. Шайғышты қолданбау
C. 6 ай бойы күнделікті фторлы шайғышпен шаю
D. Зақымдалған тіс беттерінің санының азаюы
E. Айына 1 рет стоматологқа қаралу

8. Төмендегі пайымдауларды талдап, қайсысы индуктивті екенін көрсетіңіз.
A. Гипертония — инсульт қаупі факторы; науқаста АҚ 180/110 → шұғыл төмендету ұсынылады
B. D витамині төмен 15 жасөспірімде шаршағыштық анықталды → D витамині тапшылығы мен астения арасындағы байланыс болжанды
C. Зерттеуде мелатонин ұйқыны жақсартатыны дәлелденген → ұйқысыздықта мелатонин тағайындалды
D. Пневмония стандартына антибиотик кіреді → науқасқа амоксициллин берілді
E. Кеуде ауыруы, ентігу, тропонин жоғары → диагноз: миокард инфаркті

9. Биомедициналық зерттеулерде модельдеу әдісіне тән ерекшелікті көрсетіңіз.
A. Пациенттерді табиғи жағдайда тікелей бақылау
B. Нақты процесті имитациялайтын жеңілдетілген жүйені (математикалық, компьютерлік, жануарлық) қолдану
C. Екі топты бір уақыт мезетінде салыстыру
D. Сарапшымен терең сұхбат жүргізу
E. Медициналық архив карталарын талдау

10. Рандомизация мүмкін болмаған жағдайда жүктілік кезіндегі темекі шегу мен жаңа туған нәрестенің төмен салмағы арасындағы байланысты зерттеу үшін қай дизайн тиімді?
A. Көлденең зерттеу
B. Рандомизацияланған бақыланатын зерттеу (РБЗ)
C. Когорттық проспективті зерттеу
D. «Жағдай–бақылау» зерттеуі
E. Сипаттамалық зерттеу

11. Эмпирикалық зерттеуді теориялық зерттеуден нақты ажырататын сипаттаманы көрсетіңіз.
A. Негізгі құрал — логикалық қорытынды
B. Мақсат — концептуалдық модель құру
C. Қатысушылардан немесе архивтен бастапқы деректер жинау

D. Ұғымдарды формализациялауға басымдық беру
E. Тек екіншілік дереккөздерге сүйену

12. «Физикалық белсенділік мазасыздыққа әсер етеді» гипотезасының басты кемшілігін көрсетіңіз.
A. Байланыс бағыты көрсетілмеген
B. «Физикалық белсенділік» пен «мазасыздық» қалай өлшенетіні көрсетілмеген
C. Салыстыру тобы жоқ
D. Барлығы дұрыс
E. Этикалық рұқсат жоқ

13. «Жағдай–бақылау» зерттеуіне мысал таңдаңыз.
A. Депрессиясы бар 500 және жоқ 500 жасөспірім — ұйқы және экран уақыты тарихын ретроспективті талдау
B. Темекі шегетін және шекпейтін аналардан туған 1000 нәрестені 1 жыл бақылау
C. Студенттерді кездейсоқ 2 топқа бөлу — 8 аптадан соң мазасыздықты бағалау
D. 200 студенттен бір күнде сауалнама алу
E. «Ұйқы және когнитивті функциялар» бойынша 50 жарияланымды талдау

14. Анамнез жинау кезінде жүйелік қатені азайтудың тиімді шарасын көрсетіңіз.
A. Кодталған жауап нұсқаларын қолдану
B. Қатысушыға ыңғайлы уақытта өткізу
C. Интервьюерлерді стандартталған сценарий бойынша оқыту
D. Анонимділік қамтамасыз ету
E. Онлайн-форма қолдану

15. Ғылыми зерттеу мақсатының ең дұрыс тұжырымдамасын таңдаңыз.
A. Стрестің артериялық қысымға әсерін зерттеу
B. Стресс пен АҚ арасындағы байланысты талдау
C. Емтихан сессиясы кезінде медицина студенттерінде (PSS шкаласы бойынша) стресс деңгейі мен систолалық АҚ арасындағы ассоциацияны бағалау
D. Студенттерге сауалнама жүргізіп, АҚ өлшеу
E. Стресс пен қысым арасында байланыс бар-жоғын анықтау

16. Объект: 15–17 жасөспірімдер; пән: әлеуметтік желілердің өзін-өзі бағалауға әсері. Қай жерде қате бар?
A. Пән нақты қасиет болуы тиіс («өзін-өзі бағалау деңгейі»), «әсер» емес
B. Объект тым кең
C. Географиялық орналасу көрсетілмеген
D. Гипотеза жоқ
E. Өлшеу әдісі жоқ

17. Операционалдық түрде дұрыс тұжырымдалған гипотезаны таңдаңыз.
A. Физикалық белсенділік психикалық денсаулыққа пайдалы
B. Аптасына ≥150 мин аэробты жүктеме орындайтын студенттердің STAI шкаласы бойынша мазасыздық балы төмен
C. Физикалық белсенділік пен мазасыздық арасында байланыс бар
D. Спорттың көңіл-күйге әсерін зерттеу керек
E. Жаттығулар стрессті азайтады

18. Блум таксономиясының «қолдану» деңгейіне сәйкес келетін тапсырманы таңдаңыз.
A. Әдебиетті оқу
B. Мәселені сипаттау
C. Мобильді қосымша еске салғыштарын енгізуге дейін және кейін adherence-ті салыстыру

D. Сауалнама жинау
E. Кіріспе жазу

19. PubMed сұрауын талдаңыз: (depression[Title/Abstract]) AND (adolescents). Сезімталдықты төмендететін қателік қайсы?
A. AND орнына OR қолданбау
B. adolescents MeSH ретінде көрсетілмеген
C. Тіл көрсетілмеген
D. Humans фильтрі жоқ
E. teen* синонимі қолданылмаған

20. Scopus-та іздеу әрекеттерінің дұрыс ретін таңдаңыз.
A. Еркін мәтін → Search → бірінші мақаланы ашу
B. Advanced search → TITLE-ABS-KEY (sleep AND cognition AND adolescent*) → Article, 2020–2025, Medicine фильтрлері
C. Author search → белгілі ғалым → мақалаларын қарау
D. Google Scholar → сілтемелер → цитата көшіру
E. Document search → sleep cognition → дата бойынша сұрыптау

21. Scopus пен Google Scholar айырмашылығы қандай?
A. Scopus тегін, Google Scholar жазылыммен
B. Scopus журналдарды қатаң іріктейді (CiteScore, SJR), Google Scholar препринттер мен диссертацияларды да индекстейді
C. Google Scholar цитата бойынша сұрыптай алмайды
D. Scopus EndNote-қа экспорттамайды
E. Google Scholar h-index тек мақалалар үшін береді

22. Біріншілік ғылыми ақпаратты таңдаңыз.
A. Вакцинация бойынша жүйелі шолу (Cochrane, 2024)
B. ИМТ және депрессия мета-анализі (JAMA, 2023)
C. «Жасөспірімдерде мелатониннің ұйқы сапасына әсері» РБЗ (Sleep Med, 2025)
D. «Жасөспірім гигиенасы» оқулығы
E. «Ұйқы және ми» монография тарауы

23. IMRaD құрылымында қай бөлімде зерттеуді қайталауға жеткілікті мәлімет болуы тиіс?
A. Introduction
B. Methods
C. Results
D. Discussion
E. Conclusion

24. Тақырыпқа сәйкес дұрыс УДК кодын таңдаңыз:
«Ауылдық жердегі жасөспірім қыздар арасында АПВ-ға қарсы вакцинацияның әлеуметтік детерминанттары».
A. 616-001
B. 614.4
C. 316.334
D. 614.47+316.334
E. 616.995

25. Диссертацияны ғылыми мақаладан ажырататын басты ерекшелікті көрсетіңіз.
A. Диссертация тек электронды түрде жарияланады
B. Мақалада міндетті түрде Discussion бар
C. Диссертация — теориялық-әдіснамалық негіздемесі, эмпирикалық бөлігі және ғылыми жаңалығы бар тұтас зерттеу; мақала — нәтижелердің бір бөлігі

D. Мақалада этикалық рұқсат қажет емес
E. Диссертация индекстелмейді

Аралық бақылау 1

2-нұсқа

1. Төменде берілген тұжырымдардың қайсысы ғылымды таным формасы ретінде неғұрлым дәл сипаттайды?
A. Ғылым — өзекті мәселелер бойынша сарапшылар пікірлерінің жиынтығы
B. Ғылым — эмпирикалық жолмен алынған және тексеруді қажет етпейтін білім жүйесі
C. Ғылым — бақылау, эксперимент және логикалық негіздеу арқылы заңдылықтарды анықтауға негізделген объективті білім жүйесі
D. Ғылым — қоғамды бір идеологияның дұрыстығына сендіру құралы
E. Ғылым — жалпылаусыз фактілерді жинақтау

2. ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің гранты есебінен қаржыландырылатын ҒЗЖ қай санатқа жатады?
A. Ішкі қаржыландыру
B. Халықаралық қаржыландыру
C. Республикалық қаржыландыру
D. Жеке қаржыландыру
E. Жергілікті қаржыландыру

3. Деректерге статистикалық өңдеу жүргізу, нәтижелерді интерпретациялау және қорытынды жасау жүзеге асырылатын ғылыми-зерттеу кезеңін таңдаңыз.
A. Дайындық кезеңі
B. Эмпирикалық кезең
C. Аналитикалық кезең
D. Қорытынды кезең
E. Енгізу кезеңі

4. Келесі әрекеттер тізімін талдаңыз:
— сауалнама жүргізу,
— көрсеткіштерді өлшеу,
— анамнез жинау,
— деректерді хаттамаларға тіркеу.
Бұл әрекеттер ҒЗЖ-ның қай кезеңіне жатады?
A. Дайындық
B. Аналитикалық
C. Эмпирикалық
D. Қорытынды
E. Жариялау кезеңі

5. Төмендегі міндеттердің қайсысы ҒЗЖ-ның дайындық кезеңіне кірмейді?
A. Мақсат пен гипотезаны тұжырымдау
B. Сауалнама мен деректер жинау хаттамасын әзірлеу
C. Пилоттық зерттеу жүргізу
D. Топтар арасындағы айырмашылықтардың статистикалық маңыздылығын бағалау
E. Этикалық рұқсат алу

6. Медициналық практикадағы дедуктивті пайымдаудың мысалын таңдаңыз.
A. Семіздігі бар 12 пациентте инсулин деңгейі жоғары → болжам: семіздік гиперинсулинизммен байланысты
B. Темір тапшылығы анемия туғызатыны белгілі; науқаста микроцитарлы анемия және ферритин төмен → диагноз: теміртапшылық анемия
C. Жиі бас ауруы бар жасөспірімдер смартфонды көбірек қолданады → гипотеза: screen time бас ауруына әсер етеді
D. 200 студентті салыстыру нәтижесінде ұйқы деңгейі мен мазасыздық арасында корреляция анықталды
E. Желдетуі нашар сыныпта бас ауруына шағым жиі кездеседі

7. «14–17 жастағы жасөспірімдерде D дәруменін күнделікті қабылдау суық тию ауруларының жиілігін азайта ма?» деген клиникалық сұраққа PICO құрастырыңыз. Outcome нұсқасын көрсетіңіз.
A. 14–17 жастағы жасөспірімдер
B. Күн сайын 1000 ХБ D дәруменін қабылдау
C. D дәруменін қабылдамау
D. 6 айдағы ЖРВИ эпизодтарының саны
E. Қандағы 25(OH)D деңгейін өлшеу

8. Индукция әдісін неғұрлым дәл сипаттайтын ерекшелікті көрсетіңіз.
A. Жалпы заңнан жеке жағдайға көшу
B. Болжау үшін математикалық модель қолдану
C. Жеке жағдайларды бақылау негізінде жалпы қорытынды жасау
D. Белгілі құбылыспен аналогия қолдану
E. Гипотезаны эксперимент арқылы тексеру

9. Медициналық зерттеуде аналогия әдісін қолдану қай жағдайда негізделген?
A. Жаңа препараттың адамға әсерін тышқандардағы деректерге сүйене отырып бағалау
B. Науқас диагнозын әдебиеттегі клиникалық жағдаймен салыстыру
C. Вакцинацияны 10 жыл бұрынғы басқа елдегі эпидемиямен салыстыру
D. МРТ нәтижесін қалыпты суреттермен салыстыру
E. Дәрінің әсер ету механизмін құрылымдық ұқсастыққа сүйене отырып болжау

10. Жасөспірімдердегі сирек аурудың (мысалы, Гийен–Барре синдромы) қауіп факторларын анықтау үшін ең қолайлы зерттеу дизайнын таңдаңыз.
A. Рандомизацияланған бақыланатын зерттеу
B. Когорттық проспективті зерттеу
C. Көлденең зерттеу

D. «Жағдай–бақылау» зерттеуі
E. Сипаттамалық зерттеу

11. Теориялық зерттеуді эмпирикалық зерттеуден нақты ажырататын сипаттаманы көрсетіңіз.
A. Статистикалық талдауды қолдану
B. Қатысушылардан бастапқы деректер жинау
C. Негізгі мақсат — концептуалдық модельді әзірлеу немесе дамыту
D. Сауалнама немесе өлшеу жүргізу
E. Бақылау тобының болуы

12. Келесі гипотезаны талдаңыз:
«Күніне >4 сағат әлеуметтік желіде отыратын жасөспірімдердің өзін-өзі бағалау деңгейі <1 сағат отыратындарға қарағанда төмен».
Бұл гипотезаның дұрыстығын тануда ең маңызды критерийді көрсетіңіз.
A. Екі топтың салыстырылуы
B. «Әлеуметтік желідегі уақыт» пен «өзін-өзі бағалау деңгейін» валидті құралдармен өлшеу мүмкіндігі
C. Жас ерекшелігінің көрсетілуі
D. Байланыс бағытының көрсетілуі
E. Барлығы

13. Когорттық зерттеудің мысалын таңдаңыз.
A. D дәрумені төмен 300 және қалыпты 300 жасөспірімді 1 жыл бақылау
B. 200 студенттің бір күнде стресс деңгейі мен АҚ өлшеу
C. 400 студентті кездейсоқ 2 топқа бөлу (жаттығу vs бақылау)
D. 100 депрессиясы бар және 100 жоқ жасөспірімді ұйқы тарихы бойынша салыстыру (ретроспективті)
E. «Ұйқы және иммунитет» тақырыбында 15 жарияланымды талдау

14. Көлденең зерттеу дизайнын қолданғанда ең ықтимал қате қандай?
A. Уақыттық реттілікті анықтау мүмкін емес
B. Қымбат әрі ұзақ
C. Этикалық тұрғыдан жарамсыз
D. Рандомизация қиындығы
E. Статистикалық қуаттың төмендігі

15. Ғылыми жоба гипотезасының дұрыс тұжырымын таңдаңыз.
A. Тамақтанудың жасөспірім денсаулығына әсерін зерттеу
B. Тамақтану денсаулыққа әсер етеді
C. Күніне ≥5 порция жеміс-көкөніс тұтынатын жасөспірімдердің гемоглобин деңгейі <2 порция тұтынатындарға қарағанда жоғары
D. Тамақтану бойынша сауалнама жүргізіп, қан талдауын тапсыру
E. Тамақтану мен гемоглобин арасындағы байланысты анықтау

16. Жоба мақсаты: «Медицина студенттерінде стресс деңгейі мен артериялық қысым арасындағы байланысты бағалау».
Міндеттер:

1. әдебиетті зерттеу,
2. сауалнама жүргізу,
3. АҚ өлшеу,
4. қорытынды жасау.

Негізгі кемшілікті көрсетіңіз.
A. Деректерді талдау жоқ
B. Төмен деңгейлі етістіктер қолданылған
C. Қатысушылар саны көрсетілмеген
D. Этикалық рұқсат жоқ
E. Мерзім көрсетілмеген

17. Ғылыми зерттеу объектісінің дұрыс анықтамасын таңдаңыз.
A. Эксперимент барысында өзгертілетін нәрсе
B. Зерттелетін нақты қасиет, процесс немесе құбылыс
C. Зерттеу жүргізілетін нысан (зерттелетін қасиеттің тасымалдаушысы)
D. Күтілетін нәтиже
E. Дерек алу әдісі

18. Ғылыми зерттеу «жоба паспортында» міндетті түрде қандай элемент болады?
A. Барлық әдебиеттер тізімі
B. Толық статистикалық талдау хаттамасы
C. Мақсат, міндеттер, объект, пән, гипотеза, күтілетін нәтиже
D. Этикалық қорытынды көшірмесі
E. Ғылыми жетекшінің өмірбаяны

19. Scopus сұрауы: TITLE-ABS-KEY (sleep AND cognition) AND PUBYEAR > 2020. «Жасөспірімдер» тақырыбы бойынша релеванттылықты арттыру үшін не қосу керек?
A. AND (teen* OR adolescent*)
B. PUBYEAR алып тастау
C. sleep алдында AND орнына OR қою
D. AND (review) қосу
E. cognition алып тастау

20. PubMed-тегі MeSH терминдері туралы дұрыс тұжырымды таңдаңыз.
A. MeSH — авторлар енгізген еркін кілт сөздер
B. MeSH — жарияланғаннан кейін редакторлар беретін және мазмұнын сипаттайтын терминдер
C. MeSH тек мақала атауында қолданылады
D. MeSH бойынша іздеу еркін мәтінге қарағанда дәл емес
E. MeSH медицина тақырыптарын қамтымайды

21. Zotero библиографиялық менеджерінде жүзеге асырылмайтын функцияны көрсетіңіз.
A. PubMed және Scopus-тан импорт
B. ГОСТ/APA бойынша әдебиеттер тізімін автоматты жасау
C. Бұлттық жазылымсыз нақты уақыттағы бірлескен өңдеу

D. Word-қа цитата енгізу (плагин арқылы)
E. PDF файлдарды тіркеу

22. Қайсысы екіншілік ғылыми ақпарат болып табылады?
A. Йоганың мазасыздыққа әсері туралы РКИ
B. «Жасөспірімдердегі депрессия қауіп факторлары» диссертациясы
C. «Физикалық белсенділіктің когнитивті функцияларға әсері» жүйелі шолу
D. Пациенттің медициналық картасы
E. «Қоғамдық денсаулық негіздері» оқулығы

23. IMRaD құрылымында нәтижелерді интерпретациялау, басқа зерттеулермен салыстыру және шектеулерді талдау қай бөлімде беріледі?
A. Introduction
B. Methods
C. Results
D. Discussion
E. Abstract

24. «Бронхиалды астмасы бар пациенттердің емге adherence деңгейіне әсер ететін факторлар» тақырыбына сәйкес УДК кодын таңдаңыз.
A. 616.23
B. 616.23-006.1
C. 616.23+316.8
D. 616.23:615.8
E. 614.47

25. Монографияны оқу құралынан ажырататын негізгі ерекшелікті көрсетіңіз.
A. Монография әрқашан түрлі-түсті иллюстрациямен
B. Оқу құралы бір автор, монография ұжымдық
C. Монография — тар ғылыми мәселе бойынша автор(лар)дың түпнұсқа зерттеу нәтижелері; оқу құралы — пәнді жүйелі баяндау
D. Монография тек шетелде басылады
E. Оқу құралы редакциялық тексеруден өтпейді

Аралық бақылау 1

3-нұсқа

1. Ғылымның таным формасы ретіндегі мақсатын неғұрлым дәл сипаттайтын тұжырымды анықтаңыз.
A. Дәстүрлі көзқарастардың ақиқаттығына сенімділікті қалыптастыру
B. Жекелеген мамандардың жеке тәжірибесін жүйелеу
C. Эмпирикалық деректер мен логикалық негіздеу арқылы табиғат, қоғам және ойлау құбылыстарының объективті заңдылықтарын анықтау

D. Білімді насихаттау үшін көркем бейнелер жасау
E. Эмпирикалық бақылауларды жалпылаусыз жинақтау
2. Ұлттық ғылыми қор гранты есебінен қаржыландырылатын ҒЗЖ қай санатқа жатады?
A. Ішкі қаржыландыру
B. Республикалық қаржыландыру
C. Халықаралық қаржыландыру
D. Жергілікті қаржыландыру
E. Жеке қаржыландыру
3. Алынған деректерді интерпретациялау, әдебиетпен салыстыру және қорытынды жасау жүзеге асырылатын ғылыми-зерттеу кезеңін таңдаңыз.
A. Дайындық кезеңі
B. Эмпирикалық кезең
C. Аналитикалық кезең
D. Қорытынды кезең
E. Нәтижелерді тарату кезеңі
4. Келесі әрекеттерді талдаңыз:
— статистикалық талдау жүргізу,
— графиктер мен кестелер құрастыру,
— нәтижелерді интерпретациялау,
— қорытынды тұжырымдау.
Бұл әрекеттер ҒЗЖ-ның қай кезеңіне жатады?
A. Дайындық
B. Эмпирикалық
C. Аналитикалық
D. Қорытынды
E. Жариялау кезеңі
5. Төмендегі міндеттердің қайсысы ҒЗЖ-ның эмпирикалық кезеңіне кірмейді?
A. Қатысушыларға сауалнама жүргізу
B. Физиологиялық көрсеткіштерді өлшеу
C. Деректерді электрондық базаға енгізу
D. Сауалнама мен дерек жинау хаттамасын әзірлеу
E. Бақылауларды стандартталған нысандарға тіркеу
6. Ғылыми зерттеу контекстіндегі индуктивті пайымдаудың мысалын таңдаңыз.
A. D дәрумені тапшылығы остеопорозбен байланысты; науқаста D төмен және остеопения → ем тағайындалды
B. Физикалық белсенділігі төмен 18 жасөспірімде мазасыздық жоғары анықталды → гиподинамия мен мазасыздық арасындағы ықтимал байланыс туралы болжам жасалды
C. РКЗ-де когнитивті-мінез-құлық терапиясы мазасыздықты азайтатыны дәлелденді → науқасқа КМТ ұсынылды
D. ВПЧ скринингі стандарты ПТР қамтиды → әйелге ПТР-тест жүргізілді
E. Қызба, жөтел және инфильтрат → диагноз: пневмония

7. «13–15 жастағы жасөспірімдерде мектептегі СӨС бағдарламасына қатысу семіздік деңгейін төмендете ме?» деген сұраққа PICO құрастырыңыз. Population нұсқасын көрсетіңіз.
A. Мектептегі СӨС бағдарламасы
B. Бағдарламаға қатыспау
C. Жалпы білім беретін мектептерде оқитын 13–15 жастағы жасөспірімдер
D. Дене салмағы индексі ≥95-перцентиль
E. Бағдарлама ұзақтығы — 1 оқу жылы
8. Биомедициналық зерттеулерде модельдеу әдісін сипаттайтын негізгі ерекшелікті көрсетіңіз.
A. Табиғи жағдайда тікелей бақылау
B. Зерттелетін процестің негізгі параметрлерін имитациялайтын жеңілдетілген жүйені (математикалық, компьютерлік немесе жануарлық) қолдану
C. Бір мезетте бір өлшем бойынша екі топты салыстыру
D. Тереңдетілген сұхбат жүргізу
E. Архивтік статистикалық есептерді талдау
9. Зерттеуді жоспарлау кезеңінде дедукция әдісін қолданудың ең дұрыс жағдайын анықтаңыз.
A. 10 пациентті бақылау негізінде гипотеза ұсыну
B. Логикалық тізбек құру: «Егер X — қауіп факторы, ал Y — X маркері болса, онда Y Z нәтижесімен корреляциялануы тиіс»
C. Әдебиетке сәйкес келмейтін нәтижені түсіндіру
D. Жалпылаусыз клиникалық жағдайды сипаттау
E. Еркін іздеу арқылы әдебиеттер тізімін жасау
10. Вакцинация мен сирек асқыну (мысалы, жасөспірімдердегі миокардит) арасындағы себеп-салдарлық байланысты бағалау үшін (рандомизация этикалық тұрғыдан мүмкін емес жағдайда) ең қолайлы дизайнды таңдаңыз.
A. Көлденең зерттеу
B. Рандомизацияланған бақыланатын зерттеу
C. Когорттық проспективті зерттеу
D. «Жағдай–бақылау» зерттеуі
E. Сипаттамалық зерттеу
11. Теориялық зерттеуді неғұрлым дәл сипаттайтын белгісін көрсетіңіз.
A. Валидтелген сауалнамаларды қолдану
B. Қатысушылардан бастапқы деректер жинау
C. Қолданыстағы теориялар мен эмпирикалық деректерді талдау негізінде концептуалдық модель құру немесе дамыту
D. Статистикалық критерийлер қолдану
E. Бақылау тобының болуы
12. Гипотеза: «Тәулігіне <6 сағат ұйықтайтын жасөспірімдердің қысқа мерзімді жад тесті бойынша балдары ≥8 сағат ұйықтайтындарға қарағанда төмен».
Осы гипотезаны операциялық ететін элементті көрсетіңіз.

A. Жас тобы көрсетілген
B. Айнымалылар мен оларды өлшеу тәсілі нақты анықталған
C. Екі топ салыстырылған
D. Байланыс бағыты көрсетілген
E. Барлығы
13. Көлденең (cross-sectional) зерттеудің мысалын таңдаңыз.
A. 500 жасөспірімнен бір күнде физикалық белсенділік пен мазасыздық деңгейі туралы дерек жиналды
B. 300 студент кездейсоқ 2 топқа бөлінді — 8 аптадан кейін стресс бағаланды
C. 400 жаңа туған нәресте 1 жыл бақыланды
D. 150 астмасы бар және 150 жоқ жасөспірім аллерген әсерін ретроспективті салыстыру
E. 12 жүйелі шолуды талдау
14. Анамнез жинау кезінде recall bias азайту үшін ең тиімді шараны таңдаңыз.
A. Анонимді сауалнама
B. Ыңғайлы уақытта өткізу
C. Күнделікті толтырылатын симптом/оқиға күнделіктерін қолдану
D. Интервьюерлерді бейтарап сұрақ қоюға үйрету
E. Кодталған жауаптар
15. Блум таксономиясының «қолдану» деңгейі тұрғысынан ең аз қолайлы тұжырымды таңдаңыз.
A. Енгізуге дейін және кейін adherence деңгейін салыстыру
B. ИМТ мен стресс арасындағы корреляцияны бағалау
C. Әлеуметтік желілердің ұйқыға әсерін зерттеу
D. Ұйқы ұзақтығы әртүрлі топтар арасындағы когнитивті тест айырмашылығын талдау
E. Бейімделген сауалнаманың валидтілігін тексеру
16. Жобада: пән — медицина студенттеріндегі стресс деңгейі, объект — медицина студенттері. Категориялар дұрыс па?
A. Иә, объект — қасиеттің тасымалдаушысы, пән — қасиеттің өзі
B. Жоқ, объект — «стресс деңгейі», пән — «студенттер»
C. Жоқ, объект пен пән сәйкес болуы тиіс
D. Жоқ, пән — «стрестің үлгерімге әсері» болуы керек
E. Иә, бірақ «емтихан сессиясы кезеңінде» деп нақтылау қажет
17. Ғылыми жобаның күтілетін нәтижесінің дұрыс тұжырымын таңдаңыз.
A. 100 студентке сауалнама жүргізу
B. STAI шкаласы бойынша деректер жинау
C. Ұйқы ұзақтығы мен мазасыздық деңгейі арасында статистикалық мәнді теріс корреляцияны ($r \leq -0.4$, $p < 0.05$) анықтау
D. Есеп жазу
E. Презентация дайындау
18. «Жоба паспортының» міндетті мазмұнына кірмейтін элементті көрсетіңіз.
A. Зерттеу мақсаты
B. Гипотеза

C. Жарияланым жоспары
D. Күтілетін нәтиже
E. Объект пен пән
19. PubMed сұрауы: (vitamin D[MeSH]) AND (adolescent[MeSH]) AND (respiratory tract infections).
Іздеудің сезімталдығын арттыру үшін қандай өзгеріс енгізу керек?
A. AND орнына OR қою
B. Синонимдер қосу (OR respiratory infection* OR RTI)
C. vitamin D[MeSH] алып тастау
D. «Review» фильтрін қосу
E. NOT adult қосу
20. Advanced Search қолданбай, PubMed негізгі интерфейсінде орындалмайтын әрекетті көрсетіңіз.
A. Автор бойынша іздеу
B. Журнал атауы бойынша іздеу
C. MeSH пен еркін мәтінді логикалық операторлармен біріктіру
D. Жыл бойынша шектеу
E. Күні бойынша сұрыптау
21. Ғылыми жобадағы әдеби шолу туралы дұрыс тұжырымды таңдаңыз.
A. 5–10 мақаланы ретімен мазмұндау
B. Тақырыптың зерттелмегенін көрсету
C. Сын тұрғысынан талдау жасап, олқылықтарды анықтап, зерттеу жаңалығын негіздеу
D. Іздеу әдістерін көрсету қажет емес
E. Бір оқулық пен бір мақала жеткілікті
22. Үшіншілік ғылыми ақпаратқа жататын жарияланымды таңдаңыз.
A. The Lancet-тегі түпнұсқа мақала
B. Cochrane жүйелі шолуы
C. «Жасөспірім гигиенасы» анықтамалығындағы тарау (2025)
D. Диссертация
E. ҒЗЖ есебі
23. IMRaD құрылымында зерттеу мақсаты, өзектілігі және қысқаша әдеби шолу қай бөлімде беріледі?
A. Methods
B. Results
C. Discussion
D. Introduction
E. Abstract
24. «Жасөспірімдердегі бронхиалды астма кезінде емге adherence-ке әсер ететін психоәлеуметтік факторлар» тақырыбына сәйкес УДК кодын таңдаңыз.
A. 616.23
B. 616.23-053.9
C. 616.23+159.94

D. 616.23:159.9
E. 614.47
25. Ғылыми мақаланы конференция тезистерінен ажырататын басты ерекшелікті көрсетіңіз.
A. Мақала әрқашан ағылшын тілінде жарияланады
B. Тезистер рецензияланбайды
C. Мақалада әдістер, нәтижелер және талқылау толық беріледі; тезистер — қысқаша мазмұндама (көбіне ≤1 бет)
D. Тезистер тек электронды түрде жарияланады
E. Мақала конференцияда ұсынылмайды

Аралық бақылау 1

4-нұсқа

1. Зерттеу нысаны бойынша ғылымдардың жіктелуін неғұрлым дәл көрсететін тұжырымды анықтаңыз.
A. Теориялық және қолданбалы
B. Жаратылыстану, әлеуметтік, гуманитарлық
C. Іргелі және ізденістік
D. Эксперименттік және сипаттамалық
E. Пәнаралық және тар мамандандырылған
2. Erasmus+ (ЕО) бағдарламасы қаражаты есебінен қаржыландырылатын ҒЗЖ қай санатқа жатады?
A. Ішкі қаржыландыру
B. Республикалық қаржыландыру
C. Халықаралық қаржыландыру
D. Жергілікті қаржыландыру
E. Жеке қаржыландыру
3. Жобаның күнтізбелік жоспарын әзірлеу, «жоба паспортын» жасау және этикалық рұқсат алу жүзеге асырылатын ғылыми-зерттеу жұмысының кезеңін таңдаңыз.
A. Аналитикалық кезең
B. Дайындық кезеңі
C. Эмпирикалық кезең
D. Қорытынды кезең
E. Диссеминация кезеңі
4. Келесі әрекеттер тізімін талдаңыз:
— сауалнама әзірлеу,
— құралдарды пилоттық тестілеу,
— зерттеу хаттамасын құрастыру,
— этикалық комитетке өтінім беру.

Олардың қай кезеңге жататынын көрсетіңіз.
A. Аналитикалық
B. Дайындық
C. Эмпирикалық
D. Қорытынды
E. Есеп беру кезеңі

5. Төмендегілердің қайсысы ҒЗЖ-ның қорытынды кезеңінің мазмұнына кірмейді?
A. Ғылыми мақала дайындау
B. Грант берушіге есеп рәсімдеу
C. Қатысушылар арасында сауалнама жүргізу
D. Конференцияға баяндама дайындау
E. Жоба нәтижелеріне рефлексия жасау

6. Ғылыми зерттеу әдіснамасының дұрыс анықтамасын таңдаңыз.
A. Деректерді жинау және талдаудың нақты тәсілдерінің жиынтығы
B. Басқа ғылымның әдістерін зерттейтін ғылыми пән
C. Зерттеу мақсатына жетуді қамтамасыз ететін әдістерді таңдаудың қағидаттары, тәсілдері және негіздемелер жүйесі
D. Диссертацияның әдістер сипатталатын бөлімі
E. Статистикалық өңдеу алгоритмі

7. «Мектептегі темекі шегудің алдын алу бағдарламасы 12–14 жастағы жасөспірімдерде темекіні сынап көру жиілігін азайта ма?» деген сұраққа PICO құрастырыңыз. Comparison компонентінің дұрыс нұсқасын көрсетіңіз.
A. 12–14 жастағы жасөспірімдер
B. Темекі шегудің алдын алу бағдарламасы
C. Бағдарламаға қатыспау (қалыпты оқу)
D. 6 ай ішіндегі темекі шегу әрекеттерінің саны
E. Темекіні байқап көру туралы өзіндік есеп

8. Зерттеуші жасөспірімдер тобын бақылау барысында әлеуметтік желіде көп уақыт өткізетіндер мазасыздыққа жиі шағымданатынын байқады. Осы негізде ықтимал байланыс туралы гипотеза ұсынды. Қай әдіс қолданылды?
A. Дедукция
B. Индукция
C. Модельдеу
D. Аналогия
E. Формализация

9. Ғылыми зерттеулердегі аналогия әдісін неғұрлым дәл сипаттайтын ерекшелікті көрсетіңіз.
A. Жалпы заңнан жекеге көшу
B. Нақты үдерісті имитациялайтын жеңілдетілген жүйе құру
C. Бір объектінің қасиеттері туралы қорытындыны екіншісімен ұқсастығы негізінде шығару

D. Бірқатар бақылаулар негізінде жалпылау
E. Құбылысты сипаттау үшін математикалық теңдеулерді қолдану

10. Зерттеу сәтіндегі медицина студенттеріндегі созылмалы шаршау синдромының таралу жиілігін бағалау үшін қай дизайн ең қолайлы?
A. Рандомизацияланған бақыланатын зерттеу
B. Проспективті когорттық зерттеу
C. «Жағдай–бақылау» зерттеуі
D. Көлденең (cross-sectional) зерттеу
E. Кейс-репорт

11. Эмпирикалық зерттеуді неғұрлым дәл сипаттайтын белгіні көрсетіңіз.
A. Жаңа тұжырымдама әзірлеу негізгі мақсат болып табылады
B. Тек екінші реттік деректерді қолдану
C. Бақылау, эксперимент, сауалнама немесе өлшеу арқылы бастапқы деректер жинау
D. Статистикалық талдаудың болмауы
E. Тек философиялық мәтіндерге сүйену

12. «Емтихан кезеңінде тәулігіне <6 сағат ұйықтайтын медицина студенттерінде аптасына бас ауруы эпизодтарының жиілігі ≥7 сағат ұйықтайтындарға қарағанда жоғары» гипотезасын талдаңыз. Операционалдылығын төмендететін жетіспейтін элементті көрсетіңіз.
A. Салыстырылатын топтар көрсетілген
B. Байланыс бағыты бар
C. «Бас ауруы жиілігін» өлшеу тәсілі көрсетілмеген (мысалы: күнделік, сауалнама)
D. Популяция анықталған
E. Уақыттық контекст көрсетілген

13. Рандомизацияланған бақыланатын зерттеудің (РБЗ) мысалын таңдаңыз.
A. 200 жасөспірім кездейсоқ 2 топқа бөлінді: йога (аптасына 3 рет) vs бақылау — 8 аптадан кейін мазасыздық бағаланды
B. 300 студенттен бір күнде ұйқы мен стресс туралы сауалнама алынды
C. 250 жаңа туған нәресте 1 жыл бойы бақыланды
D. 100 анемиясы бар және 100 анемиясы жоқ жасөспірімнің тамақтануы ретроспективті салыстырылды
E. «Ұйқы және академиялық үлгерім» тақырыбы бойынша 10 жүйелі шолу талданды

14. Обсервациялық зерттеуде selection bias төмендетудің ең тиімді тәсілін көрсетіңіз.
A. Анонимді сауалнамалар
B. Нақты қосу/шығару критерийлерімен жалпы популяциядан кездейсоқ іріктеу
C. Қолайлы уақытта сауалнама жүргізу
D. Интервьюерлерді стандартталған сценарийге үйрету
E. Валидтелген сауалнама қолдану

15. Зерттеу мақсатының «нақтылық және өлшенімділік» талабына ең сәйкес келетін тұжырымды көрсетіңіз.
A. Ұйқының студенттер денсаулығына әсерін зерттеу
B. Емтихан сессиясы кезінде медицина студенттерінде ұйқы ұзақтығы (сағ/тәулік) мен

мазасыздық деңгейі (STAI баллдары) арасындағы байланысты бағалау
C. Сауалнама жүргізіп, АҚ өлшеу
D. Студенттердің өзін-өзі сезінуіне әсер ететін факторларды анықтау
E. Стресс факторларын талдау

16. «D дәрумені тапшылығы жасөспірімдердегі ЖРВИ жиілігімен байланысты» гипотезасын операционал ету үшін не қосу қажет?
A. Жас көрсеткіші
B. Байланыс бағыты
C. Өлшеу тәсілі
D. Барлығы
E. Тек B және C

17. Ғылыми зерттеу пәнінің дұрыс анықтамасын таңдаңыз.
A. Зерттеу жүргізілетін нысан
B. Нысан аясында зерттелетін нақты қасиет, процесс немесе құбылыс
C. Күтілетін нәтиже
D. Дерек алу әдісі
E. Ғылыми жетекші

18. Жоспарлау кезеңінде «жоба паспортында» міндетті түрде көрсетілетін элементті анықтаңыз.
A. Толық әдебиеттер тізімі
B. Статистикалық талдау нәтижелері
C. Зерттеу гипотезасы
D. Этикалық қорытынды көшірмесі
E. Қатысушылардың фотосуреттері

19. Scopus-тағы сұранымды талдаңыз: TITLE-ABS-KEY ("physical activity" AND anxiety AND adolescent*). Дәлдікті арттыратын өзгерісті көрсетіңіз.
A. anxiety орнына anxiety disorders OR stress OR "mental health"
B. AND (2020–2025) қосу
C. adolescent* орнына Adolescent[MeSH]
D. AND (review) қосу
E. "physical activity" тырнақшасын алып тастау

20. PubMed-те Advanced Search-ке өтпей орындау мүмкін емес операцияны көрсетіңіз.
A. Нақты журнал бойынша іздеу
B. Автор бойынша іздеу
C. MeSH пен еркін мәтінді бір өрісте логикалық операторлармен біріктіру
D. Жарияланым түрі бойынша шектеу
E. «Best Match» бойынша сұрыптау

21. PubMed-та MeSH қолдану туралы дұрыс тұжырымды таңдаңыз.
A. MeSH тек орыс тілінде енгізіледі
B. MeSH іздеуде автоматты түрде тар терминдер қамтылады
C. MeSH мінез-құлықтық және әлеуметтік тақырыптарды қамтымайды

D. MeSH бойынша іздеу сезімталдығы төмен, бірақ спецификалығы жоғары
E. B және D

22. Дәстүрлі әдеби шолу мен жүйелі шолудың айырмашылығын көрсетіңіз.
A. Дәстүрлі шолу әрқашан ұзын болады
B. Дәстүрлі шолуда алдын ала анықталған хаттама болмайды
C. Жүйелі шолу этикалық рұқсатты қажет етпейді
D. Дәстүрлі шолу тек кітаптарда жарияланады
E. Жүйелі шолу мета-талдауды қамтымайды

23. IMRaD құрылымындағы қай бөлімде бастапқы деректер (кестелер, графиктер) интерпретациясыз беріледі?
A. Introduction
B. Methods
C. Results
D. Discussion
E. Abstract

24. «Жасөспірімдердегі когнитивтік функциялардың қалыптасуындағы ұйқының рөлі» тақырыбына сәйкес УДК кодын таңдаңыз.
A. 159.9.01
B. 612.821
C. 159.9:612.821
D. 614.8
E. 373.5

25. Төмендегілердің қайсысы ҒЗЖ нәтижелері бойынша ғылыми құжат болып табылмайды?
A. Рецензияланатын журналдағы түпнұсқа мақала
B. Диссертация
C. Халықаралық конференция тезистері
D. Медицина тарихы бойынша оқу-әдістемелік құрал
E. Грант берушіге арналған ҒЗЖ есебі

Аралық бақылауға арналған бағдарлама сұрақтары 2

1. Ғылыми мақаладағы IMRaD құрылымы нені білдіреді?
2. IMRaD құрылымы қандай бөлімдерді қамтиды?
3. Ғылыми мақаладағы «Кіріспе» бөлімінің мақсаттары қандай?
4. «Әдістер» бөлімінде не сипатталуы тиіс?
5. Зерттеу нәтижелерінің сенімділігін қалай анықтауға болады?
6. «Нәтижелер» бөлімінде әдетте қандай деректер беріледі?
7. Ғылыми мақаланың «Талқылау» бөлімінде не талданады?
8. p-value, OR, RR көрсеткіштері бар кестелерді интерпретациялау кезінде қандай негізгі қателіктер жиі кездеседі?
9. Сенімділік интервалы (confidence interval) қалай есептеледі және ол не үшін қажет?
10. Әдебиеттер тізімін ГОСТ және Vancouver style бойынша рәсімдеу ережелері қандай?
11. «Ғылыми этика» ұғымына анықтама беріңіз.
12. Ғылыми қауымдастық этикасының негізгі қағидаттарын атаңыз.
13. Қандай ғылыми нәтижелер түрлерін білесіз?
14. Антиплагиат тексеруі не үшін жүргізіледі?
15. Turnitin және antiplagiat.ru деген не?
16. Ғылыми нәтижелерді жариялау не үшін маңызды?
17. Ғылыми этиканы бұзудың қандай салдары болуы мүмкін?
18. Ғылыми қызметтегі авторлық құқықты бұзудың мысалдарын келтіріңіз.
19. Ғылыми жарияланымдағы жалған мәлімдеме деп нені айтамыз?
20. Жариялау кезінде өз құқықтарыңыз бен зияткерлік меншігіңізді қалай қорғауға болады?
21. ЖОО-ларда ғылыми қызметті қандай нормативтік-құқықтық актілер реттейді?
22. Ғылыми-зерттеу мекемелеріндегі басқару құрылымы қандай?
23. Ғылыми-зерттеу ұйымдарының басшылары қандай міндеттер атқарады?
24. ЖОО-ларда ғылыми-зерттеу жұмысын ұйымдастырудың қандай формалары бар?
25. Жоғары оқу орындарында ҒЗЖ жүргізудің мақсаттары қандай?
26. ҒЗЖ барысында оқытушылар мен студенттердің рөлдері қалай айқындалады?
27. Ғылыми-зерттеу институттары қандай ұйымдастырушылық функцияларды орындайды?
28. Кафедрада ғылыми-зерттеу жұмысын құрылымдауда қандай әдістер қолданылады?
29. Қазақстандағы ғылыми кадрларды даярлау жүйесі қандай?
30. Ғылыми және ғылыми-педагогикалық кадрларды даярлаудың айырмашылығы неде?
31. Ғылыми кадрларды даярлау қандай білім беру деңгейлерін қамтиды (магистратура, резидентура, PhD)?
32. Жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруде диссертацияны рәсімдеуге қойылатын талаптар қандай?
33. Магистрлік және докторлық диссертация құрылымының айырмашылығы неде?
34. Диссертацияға қандай міндетті элементтер енгізілуі тиіс?
35. Диссертацияны бағалау кезінде қандай ғылыми критерийлер ескеріледі?
36. Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмысының қандай формалары бар?
37. НИРС дегеніміз не және ол қалай ұйымдастырылады?
38. Студенттердің конференцияларға қатысуы олардың ғылыми белсенділігіне қалай әсер етеді?
39. Студенттердің кемінде үш аудиториядан тыс ғылыми белсенділік формасын атаңыз.
40. Ғылыми жұмыс жүргізу кезінде студенттердің танымдық белсенділігін арттыратын факторлар қандай?

Аралық бақылау 2

1-нұсқа

1. Қоғамдық денсаулық сақтау мен клиникалық медицинаның айырмашылығын неғұрлым дәл көрсететін тұжырымды анықтаңыз.
A. Қоғамдық денсаулық сақтау жекелеген науқастарды емдеуге бағытталған, ал клиникалық медицина — алдын алуға
B. Қоғамдық денсаулық сақтау популяция денсаулығын алдын алу, саясат және жүйелік араласулар арқылы жақсартуға бағытталған; клиникалық медицина — жеке тұлғаларды диагностикалау мен емдеуге бағытталған
C. Қоғамдық денсаулық сақтау статистикалық деректерді қолданбайды, ал клиникалық медицина — әрқашан қолданады
D. Клиникалық медицина мемлекет тарапынан қаржыландырылады, ал қоғамдық денсаулық сақтау — жеке қорлар арқылы
E. Қоғамдық денсаулық сақтаудың эпидемиологияға қатысы жоқ
2. Қазіргі жаһандық қоғамдық денсаулық сақтаудағы негізгі тұлға болып саналатын көшбасшыны көрсетіңіз.
A. Грегор Мендель
B. Луи Пастер
C. Тедрос Аданом Гебрейесус
D. Ибн Сина
E. Николай Пирогов
3. Көшбасшы команданы ортақ көзқарасқа жетуге шабыттандыру және әлеуетін дамыту арқылы ынталандыратын басқару моделін таңдаңыз.
A. Авторитарлық
B. Транзакциялық
C. Либералдық
D. Трансформациялық
E. Бюрократиялық
4. Халқы 200 000 адам болатын қалада бір жыл ішінде 3 200 бала дүниеге келді. Жалпы туу коэффициенті (1000 тұрғынға шаққанда) қаншаға тең?
A. 8‰
B. 12‰
C. 16‰
D. 20‰
E. 25‰
5. Алғашқы (біріншілік) сырқаттанушылықтың екіншілік сырқаттанушылықтан айырмашылығы неде?
A. Алғашқы — барлық ауру жағдайлары, екіншілік — тек созылмалы
B. Алғашқы — жыл ішінде алғаш рет анықталған жағдайлар, екіншілік — бұрыннан белгілі жағдайлар
C. Алғашқы — емханада тіркеледі, екіншілік — стационарда
D. Екіншілік — асқынулар, алғашқы — негізгі ауру
E. Айырмашылық жоқ — терминдер синоним
6. Нәресте өлім-жітім коэффициенті нені көрсетеді?
A. 1 жасқа дейінгі қайтыс болған балалар саны (1000 тірі туғанға шаққанда)
B. 1000 босануға шаққандағы өлі туу саны

C. 5 жасқа дейінгі балалар өлім-жітімі
D. Босану кезіндегі ана өлімі
E. Жалпы балалар өлім-жітімі

7. Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау жүйесінде мамандандырылған көмек (мысалы, кардиолог, эндокринолог) қай деңгейде көрсетіледі?
A. Біріншілік
B. Екіншілік
C. Үшіншілік
D. Төртіншілік
E. Жүйеде қарастырылмаған

8. Вакцинация стандарттарын әзірлеуде және жұқпалы аурулармен күресте шешуші рөл атқаратын халықаралық ұйымды анықтаңыз.
A. ЮНИСЕФ
B. ДДҰ
C. Дүниежүзілік банк
D. БҰҰ
E. ЮНЕСКО

9. Қазақстан Республикасындағы МӘМС (міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру) жүйесінде әмбебап қамту қағидаты қалай жүзеге асырылады?
A. Тек жұмыс істейтін азаматтар медициналық көмек алады
B. Жүйеде тіркелген барлық қатысушылар кепілдендірілген көмек пакетіне тең қол жеткізе алады
C. Медициналық көмек тек тіркелген жері бойынша көрсетіледі
D. Шетелдіктер медициналық көмек алуға құқылы емес
E. Көмек тек ерікті сақтандыру полисі болған жағдайда көрсетіледі

10. Қазақстан Республикасындағы медициналық-әлеуметтік сараптаманың (МӘС) негізгі мақсаты қандай?
A. Дәрілік препараттарды тағайындау
B. Мүгедектік фактісін анықтау және жеке оңалту бағдарламасын әзірлеу
C. Профилактикалық тексерулер жүргізу
D. Еңбекке жарамсыздық парағын беру
E. Зейнетақы төлемдерін рәсімдеу

11. ҚР-да мүгедектікті белгілеуге негіз болатын критерийді көрсетіңіз.
A. Созылмалы аурудың болуы
B. Ағза қызметтерінің тұрақты бұзылысы салдарынан еңбекке қабілеттіліктің төмендеуі
C. 65 жасқа толу
D. Жұмыстың болмауы
E. Ауылдық жерде тұру

12. Қазақстан Республикасында әлеуметтік маңызы бар аурулар санатына жататын үш ауруды таңдаңыз.
A. Тұмау, ЖРВИ, ангина
B. Туберкулез, АИТВ/ЖИТС, онкологиялық аурулар
C. Гипертония, 2 типті қант диабеті, семіздік
D. Аллергия, мигрень, ұйқысыздық
E. Гастрит, колит, геморрой

13. Салауатты өмір салтының әлеуметтік детерминанттарына жататын факторды анықтаңыз.
A. Физикалық белсенділік деңгейі
B. Білім және табыс деңгейі
C. Созылмалы аурулардың болуы

D. Генетикалық бейімділік
E. Гемоглобин деңгейі
14. Аурудың себебін білдіретін ұғымды көрсетіңіз.
A. Диагноз
B. Болжам
C. Этиология
D. Патогенез
E. Симптом
15. Патогенетикалық емнің симптоматикалық емнен айырмашылығы неде?
A. Патогенетикалық себепті жояды, симптоматикалық — тек белгілерді
B. Патогенетикалық тек стационарда қолданылады
C. Симптоматикалық әрқашан тиімдірек
D. Патогенетикалық диагнозды қажет етпейді
E. Айырмашылық жоқ
16. Қарт пациенттердегі проблемалық дәрілердің анықтамасын таңдаңыз.
A. Тәуелділік туғызатын дәрілер
B. Фармакокинетикалық өзгерістерге байланысты егде жастағыларда ауыр жанама әсерлер немесе өзара әрекеттесулер тудыруы мүмкін препараттар
C. Қымбат импорттық препараттар
D. Тіркеу куәлігі жоқ дәрілер
E. Кең спектрлі антибиотиктер
17. Неліктен дәрілік өзара әрекеттесулер қарт пациенттер үшін ерекше қауіпті?
A. Олар бірнеше препаратты қатар қабылдайды (полипрагмазия)
B. Нұсқаулықты оқи алмайды
C. Интернетке қолжетімділігі жоқ
D. Дәрігерлерге сенбейді
E. Тәбеті төмен
18. Клиникалық-фармакологиялық ұсынымдардың негізгі мақсаты қандай?
A. Дәрі сатылымын арттыру
B. Дәлелді медицина негізінде емдеу тәсілдерін стандарттау
C. Дәрігердің клиникалық ойлауын алмастыру
D. Фармацевтердің жұмысын жеңілдету
E. Емдеу құнын төмендету
19. Адамдарға қатысты ҒЗЖ жүргізу кезінде Хельсинки декларациясының қай қағидасы негізгі болып табылады?
A. Ғылыми прогресті қатысушы мүддесінен жоғары қою
B. Қатысушының мүддесі мен әл-ауқатын ғылым мүддесінен жоғары қою
C. Объективтілік үшін зерттеу мақсатын жасыру
D. Осал топтардың міндетті қатысуы
E. Анонимді сауалнамада келісім алмау
20. Ақпараттандырылған келісім алу рәсімінде міндетті элементті көрсетіңіз.
A. Туысының қолы
B. Зерттеу мақсаты, әдістері, қауіптері және бас тарту құқығы туралы ақпарат беру
C. Процесті бейнетаспаға түсіру
D. Бас дәрігердің мақұлдауы
E. Қатысу үшін төлем
21. ҒЗЖ жүргізу кезінде этикалық комитеттің негізгі функциясы қандай?
A. Зерттеуді қаржыландыру

B. Қатысушылардың құқықтарын қорғау тұрғысынан хаттаманың этикалық тұрғыда рұқсат етілуін бағалау
C. Нәтижелерді жариялау
D. Зерттеушілерді тағайындау
E. Статистикалық талдау жүргізу

22. Денсаулық сақтаудағы әлеуметтік маркетингке мысал таңдаңыз.
A. Дәрігерлер журналына жаңа антибиотик жарнамасы
B. «Темекіні таста — өміріңді сақта» атты тегін сенім желілері бар науқан
C. Клиника баннерін автобус аялдамасына орналастыру
D. Дәріханада дәрілерге жеңілдік
E. Фармөкілдің препарат таныстыруы

23. Фармацевтикалық компания маркетингі мен дәлелді медицинаның арасындағы қайшылық неде көрінуі мүмкін?
A. Препаратты жеткілікті тиімділік дәлелінсіз ілгерілету
B. РКЗ нәтижелерін рецензияланатын журналда жариялау
C. Халықаралық конгресстерге қатысу
D. Дәрігерлерді жаңа әдістерге оқыту
E. Дәрі бағасын төмендету

24. Қазақстан Республикасында дәрілік заттарды жарнамалауға қандай шектеу қолданылады?
A. Кең аудиторияға арналған БАҚ-та рецептілік дәрілерді жарнамалауға тыйым салынған
B. Барлық дәрілерді шектеусіз жарнамалауға болады
C. Жарнама тек әлеуметтік желілерде рұқсат
D. Тек отандық препараттарды жарнамалауға болады
E. Тек пациенттің келісімімен жарнамаланады

25. Жасөспірімдер арасында семіздіктің алдын алу бағдарламасын әзірлеуде тамақтану мен физикалық белсенділікпен қатар отбасының табыс деңгейін, спорт алаңдарына қолжетімділікті және мектеп ортасын ескеру маңызды. Мұндай жоспарлаудың негізінде қандай тәсіл жатыр?
A. Тек клиникалық
B. Биомедициналық
C. Медициналық-әлеуметтік
D. Фармакологиялық
E. Экономикалық

Аралық бақылау 2

2-нұсқа

1. Қоғамдық денсаулық сақтау саласындағы көшбасшыға тән функцияны анықтаңыз.
A. Күнделікті әкімшілік міндеттерді орындау
B. Жүйелік мәселелерді шешу үшін көзқарас қалыптастыру және ресурстарды жұмылдыру
C. Зертханалық талдаулар жүргізу
D. Дәрілік препараттарды тағайындау
E. Медициналық құжаттаманы жүргізу

2. Қызметкерлерді нақты анықталған тапсырмаларды орындағаны үшін марапаттауды көздейтін басқару моделін көрсетіңіз.
A. Трансформациялық
B. Либералдық

C. Авторитарлық
D. Транзакциялық
E. Ситуациялық

3. Халқы 500 000 адам болатын өңірде бір жыл ішінде 6 500 адам қайтыс болды. Жалпы өлім коэффициенті (1000 тұрғынға шаққанда) қаншаға тең?
A. 8‰
B. 10‰
C. 13‰
D. 15‰
E. 20‰

4. Жалпы сырқаттанушылық коэффициенті нені көрсетеді?
A. 1000 тұрғынға шаққандағы барлық анықталған ауру жағдайларының саны
B. Тек алғаш рет анықталған жағдайлар
C. Тек созылмалы аурулар
D. Белгілі бір аурудан өлім-жітім
E. Госпитализация жиілігі

5. Халықтың қартаюын бағалау үшін қолданылатын көрсеткішті көрсетіңіз.
A. Туу коэффициенті
B. Демографиялық жүктеме коэффициенті
C. Жалпы халық санындағы 65 жастан асқан адамдар үлесі
D. Орташа өмір сүру ұзақтығы
E. Барлығы

6. ҚР денсаулық сақтау жүйесінде алғашқы медициналық-санитариялық көмек қай деңгейде көрсетіледі?
A. Біріншілік
B. Екіншілік
C. Үшіншілік
D. Төртіншілік
E. Қарастырылмаған

7. Қазақстанның кеңейтілген иммундау бағдарламасын іске асырудағы негізгі халықаралық серіктесін анықтаңыз.
A. Дүниежүзілік банк
B. ДДҰ
C. ЮНЕСКО
D. БҰҰ
E. Халықаралық валюта қоры

8. Қазақстан Республикасындағы тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлеміне (ТМККК) кірмейтін қызметті көрсетіңіз.
A. Профилактикалық тексерулер
B. Шұғыл медициналық көмек
C. Ересектерге жоспарлы стоматологиялық көмек
D. Әлеуметтік маңызы бар ауруларды емдеу
E. Жүктілікті жүргізу

9. Медициналық-әлеуметтік сараптаманың (МӘС) қызметіне ең сәйкес келетін мақсатты анықтаңыз.
A. Зейнетақы тағайындау
B. Мүгедектік тобын анықтау және жеке оңалту бағдарламасын әзірлеу
C. Жеңілдетілген дәрілерге рецепт жазу

D. Профилактикалық екпелер жүргізу
E. Санаторий-курорттық карта рәсімдеу
10. ҚР-да мүгедектік белгіленгеннен кейін міндетті түрде рәсімделетін құжатты көрсетіңіз.
A. Медициналық карта
B. Жеке оңалту бағдарламасы (ЖОБ)
C. Еңбекке жарамсыздық парағы
D. МӘМС полисі
E. Табыс туралы анықтама
11. Қазақстан Республикасында әлеуметтік маңызы бар аурулар тізіміне кірмейтін ауруды таңдаңыз.
A. Туберкулез
B. АИТВ/ЖИТС
C. Артериялық гипертензия
D. Онкологиялық аурулар
E. Психикалық және мінез-құлықтық бұзылыстар
12. Салауатты өмір салтының медициналық детерминанттарына жататын факторды анықтаңыз.
A. Табыс деңгейі
B. Таза ауыз суға қолжетімділік
C. Иммундық статус және созылмалы аурулардың болуы
D. Білім деңгейі
E. Әлеуметтік қолдау
13. Аурудың ағымын болжауды білдіретін ұғымды көрсетіңіз.
A. Диагноз
B. Этиология
C. Болжам
D. Патогенез
E. Симптом
14. Этиотропты емнің басқа терапия түрлерінен айырмашылығы неде?
A. Аурудың себебін жояды
B. Симптомдарды жояды
C. Ағзалардың қызметін қалпына келтіреді
D. Асқынулардың алдын алады
E. Өмір сапасын жақсартады
15. Beers критерийлеріне сәйкес егде жастағылар үшін жиі проблемалық болып саналатын препараттар тобын таңдаңыз.
A. Антибиотиктер
B. Ұзақ қолданылатын ҚҚСП (НПВС)
C. Витаминдер
D. Пробиотиктер
E. 2-буын антигистаминдік препараттар
16. Егде жастағы пациенттердегі полипрагмазияға тән негізгі мәселені анықтаңыз.
A. Дәрілік өзара әрекеттесулер мен жағымсыз реакциялар қаупінің артуы
B. Емге бейілділіктің артуы
C. Фармакотерапияның жеңілдеуі
D. Емдеу құнының төмендеуі
E. Когнитивтік функцияның жақсаруы
17. Дәрігер тәжірибесінде клиникалық-фармакологиялық ұсынымдардың рөлі қандай?
A. Стандартталған, дәлелді емдеу тәсілін қамтамасыз етеді

B. Клиникалық ойлауды алмастырады
C. Тек студенттер үшін міндетті
D. Тек ғылыми мақсатта қолданылады
E. БМСК жағдайында қолданылмайды

18. Хельсинки декларациясының зерттеуді тек білікті мамандар жүргізуін талап ететін қағидасын анықтаңыз.
A. Игілік қағидасы
B. Әділдік қағидасы
C. Құзыреттілік қағидасы
D. Автономия қағидасы
E. Құпиялылық қағидасы

19. Қай жағдайда ақпараттандырылған келісім заңды өкілден алынуы мүмкін?
A. Студенттер арасында сауалнама жүргізгенде
B. Когнитивтік бұзылыстары бар және өз бетінше келісім бере алмайтын тұлғалармен жұмыс істегенде
C. Анонимді статистикалық деректерді талдағанда
D. Әдеби шолу жасағанда
E. Қоғамдық орында бақылау жүргізгенде

20. Этикалық комитет функциясына кірмейтін міндетті анықтаңыз.
A. Зерттеудің ғылыми жаңалығын бағалау
B. Қатысушылар үшін тәуекелдерді бағалау
C. Ақпараттандырылған келісім нысанын тексеру
D. Қатысушылардың құқықтары мен қадір-қасиетін қорғау
E. Тәуекел мен пайданың арақатынасын талдау

21. Денсаулық сақтаудағы коммерциялық маркетингке мысал таңдаңыз.
A. Денсаулық сақтау министрлігінің темекіге қарсы науқаны
B. Дәрігерлерге арналған журналда жаңа антигипертензивтік препарат жарнамасы
C. «Салауатты жүрек» бағдарламасы
D. Мектептегі тамақтану бойынша білім беру материалдары
E. Темекіні тастауға арналған сенім телефоны

22. Дәлелді медицина фармкомпаниялардың маркетингтік стратегияларын қалай шектей алады?
A. Препаратты ілгерілету алдында тәуелсіз РКЗ жариялауды талап ету арқылы
B. Тиімділігі дәлелденбеген жарнамаға рұқсат беру арқылы
C. Эмоциялық аргументтерді ынталандыру арқылы
D. Дерексіз пікір көшбасшыларына сүйенуді қолдау арқылы
E. Жағымсыз әсерлерді елемеу арқылы

23. Маркетинг пен қоғамдық денсаулық арасындағы байланысты неғұрлым дәл сипаттайтын тұжырымды көрсетіңіз.
A. Маркетинг әрқашан қоғамдық денсаулық мүддесіне қайшы
B. Әлеуметтік маркетинг салауатты мінез-құлықты насихаттауда қолданылуы мүмкін
C. Маркетинг тек жеке секторда қолданылады
D. Қоғамдық денсаулық маркетинг құралдарын қолданбайды
E. Маркетинг эпидемиологиялық зерттеулерді алмастырады

24. Тұз тұтынуды азайту бағдарламасын жоспарлау кезінде тұздың зияны туралы біліммен қатар мәдени дәстүрлер, өнімдердің қолжетімділігі және сауаттылық деңгейі ескеріледі. Қандай тәсіл қолданылуда?
A. Тек биомедициналық
B. Клиникалық

C. Медициналық-әлеуметтік
D. Фармакологиялық
E. Экономикалық

25. Демографиялық қартаю денсаулық сақтау жүйесіне қалай әсер етеді?
A. Медициналық қызметтерге сұранысты азайтады
B. Бастапқы медициналық-санитариялық көмек пен күтім қызметтеріне жүктемені арттырады
C. Дәрі-дәрмекке шығынды азайтады
D. Созылмалы аурулар санын азайтады
E. Ресурстарды жоспарлауды жеңілдетеді

Аралық бақылау 2

3-нұсқа

1. Қазақстанда туберкулезге қарсы ұлттық бағдарламаны жүзеге асырудағы көшбасшының рөлін дәл сипаттайтын сипаттаманы анықтаңыз.
A. Іріңді талдаулар жүргізу
B. Противотуберкулездік дәрілерді тағайындау
C. Мүдделі органдар арасындағы өзара әрекетті үйлестіру, ресурстарды жұмылдыру және саяси қолдауды қамтамасыз ету
D. Медициналық құжаттарды жүргізу
E. Еңбекке жарамсыздық парақтарын рәсімдеу

2. Көшбасшы командасының жетілу деңгейіне байланысты басқару стилін бейімдейтін басқару моделін көрсетіңіз.
A. Трансформациялық
B. Транзакциялық
C. Ситуациялық
D. Авторитарлық
E. Либералдық

3. Халқы 800 000 адам болатын өңірде бір жылда 12 800 бала туылып, 9 600 адам қайтыс болды. Табиғи халық өсімінің коэффициенті (1000 тұрғынға шаққанда) қаншаға тең?
A. –4‰
B. 0‰
C. +4‰
D. +8‰
E. +12‰

4. Халықтың денсаулығы деңгейін ең нақты көрсететін көрсеткішті анықтаңыз.
A. 10 000 адамға шаққандағы дәрігер саны
B. Жалпы өлім коэффициенті
C. Туу кезінде күтілетін орташа өмір ұзақтығы
D. Ауруханалар саны
E. Денсаулық сақтау қаржыландыру көлемі

5. 2020-жылдары Қазақстан үшін ең өзекті демографиялық процесті көрсетіңіз.
A. Туу деңгейінің күрт төмендеуі
B. Массовая эмиграция

C. Халықтың қартаюы және 65 жастан асқан адамдар үлесінің өсуі
D. Урбанизация деңгейінің төмендеуі
E. Өмір сүру ұзақтығының қысқаруы

6. Қазақстанда жоғары мамандандырылған көмек (нейрохирургия, трансплантация) көрсетілетін денсаулық сақтау жүйесі деңгейін таңдаңыз.
A. Біріншілік
B. Екіншілік
C. Үшіншілік
D. Төртіншілік
E. Жүйеде қарастырылмаған

7. Қазақстандағы міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру (МӘМС) жүйесінің мақсаттарына жатпайтын функцияны көрсетіңіз.
A. Медициналық көмекке тең қолжетімділікті қамтамасыз ету
B. Қаржының тиімді пайдаланылуын арттыру
C. Жеке клиникаларды сапаны бақылаусыз қаржыландыру
D. Қызмет үшін «қолма-қол» төлемді азайту
E. Нәтижеге қарай төлеу арқылы қызмет сапасын ынталандыру

8. Медициналық-әлеуметтік сараптаманың (МӘС) негізгі міндетін анықтаңыз.
A. Дәрілерді тағайындау
B. Денсаулық функцияларының тұрақты бұзылуын анықтау және мүгедектік тобын белгілеу
C. Оқу үшін анықтамалар беру
D. Профилактикалық екпелер жүргізу
E. Санаторлық жолдамаларды рәсімдеу

9. ҚР-да мүгедектік белгілеудің критерийі емес көрсеткішті анықтаңыз.
A. Аурудың болуы
B. Функциялардың тұрақты бұзылуы
C. Өмірлік белсенділіктің шектелуі
D. Әлеуметтік қорғауды қажет ету
E. Зейнеткерлік жасқа жету

10. Қазақстан Республикасында әлеуметтік маңызы бар аурулар тізіміне кіретін ауруды таңдаңыз.
A. Грипп
B. Артериялық гипертензия
C. Туберкулез
D. Аллергиялық ринит
E. Гастрит

11. Денсаулықтың медициналық детерминанттарына жататын факторды анықтаңыз.
A. Отбасының табыс деңгейі
B. Таза ауыз суға қолжетімділік
C. Созылмалы аурулар және иммундық статус
D. Анасының білім деңгейі
E. Отбасының әлеуметтік қолдауы

12. Ауруды анықтауға мүмкіндік беретін белгілер мен симптомдардың жиынтығын білдіретін ұғымды таңдаңыз.
A. Этиология
B. Патогенез
C. Диагноз
D. Прогноз
E. Синдром

13. Симптоматикалық емнің басқа терапия түрлерінен айырмашылығын анықтаңыз.
A. Аурудың себебін жояды
B. Ауру белгілерін оның себебіне әсер етпей жояды
C. Жоғалған функцияларды қалпына келтіреді
D. Қайталанудың алдын алады
E. Зақымдалған органдарды алмастырады
14. Егде жастағы пациенттер үшін проблемалық дәріге мысал көрсетіңіз.
A. Парацетамол
B. Лоратадин
C. Бүйрек қызметі төмен жағдайда дигоксин
D. Омепразол
E. Метформин
15. Полипрагмазия кезінде дәрілердің өзара әрекеті не үшін қауіпті екенін анықтаңыз.
A. Олар дәрілердің әсерін күшейтіп немесе әлсіретіп, токсикалық немесе тиімдісіз болуы мүмкін
B. Емдеу құнын арттырады
C. Емге бейімділікті жақсартады
D. Қабылдау режимін жеңілдетеді
E. Бауырға түсетін жүктемені азайтады
16. Клинико-фармакологиялық ұсынымдардың негізгі мақсатын анықтаңыз.
A. Деректерге негізделген біртұтас емдеу тәсілін қамтамасыз ету
B. Дәрі-дәрмектерді сатуды арттыру
C. Дәрігердің жеке көзқарасын алмастыру
D. Фармацевтердің жұмысын жеңілдету
E. Тағайындалатын дәрілер санын азайту
17. Хельсинки декларациясының қай принципі зерттеуге қатысушының мүдделерін ғылым мүддесінен жоғары қоюды талап етеді?
A. Құзыреттілік қағидасы
B. Игілік қағидасы
C. Тұлғаға құрмет қағидасы
D. Әділдік қағидасы
E. Құпиялылық қағидасы
18. Қай жағдайда ақпараттандырылған келісім сенімді тұлғадан алынуы мүмкін?
A. Студенттердің анонимді онлайн сауалнамасына қатысу кезінде
B. Когнитивтік бұзылыстары бар және зерттеудің мәнін түсінбейтін қатысушымен жұмыс істеу кезінде
C. Ашық статистикалық деректерді талдау кезінде
D. Әдеби шолу жүргізгенде
E. Сауда орталығында бақылау кезінде
19. Этикалық комитет функциясына кіретін міндетті анықтаңыз.
A. Зерттеудің ғылыми жаңалығын бағалау
B. Статистикалық талдаудың дұрыстығын тексеру
C. Қатысушыларға тәуекелдерді бағалау және олардың құқықтарын қорғау
D. Зерттеушілерді тағайындау
E. Жобаны қаржыландыру
20. Қоғамдық денсаулық саласындағы әлеуметтік маркетингке мысал таңдаңыз.
A. Кәсіби журналда жаңа антибиотиктің жарнамасы
B. «Қан қысымын тексер — жүректі сақта» науқаны, сауда орталықтарында тегін өлшеу
C. Жеке клиника баннерін таксиде орналастыру

D. Дәрі-дәрмектерге рецепт бойынша жеңілдіктер
E. Фармпредставитель дәрігерге препаратты таныстыру

21. Дәлелді медицина фармацевтикалық компаниялардың маркетинг стратегиясына қалай әсер етеді?
A. Ілгерілетуден бұрын тиімділік пен қауіпсіздік бойынша тәуелсіз деректерді ұсынуды талап етеді
B. Тек эмоционалды аргументтерді қолдануға рұқсат береді
C. Жарнамада жанама әсерлерді елемеуге мүмкіндік береді
D. Жұлдыздардың пікіріне сүйенуді қолдайды
E. Ғылыми мақалаларда жасырын жарнаманы ынталандырады

22. Маркетинг пен салауатты өмір салты арасындағы байланысты ең дәл сипаттайтын тұжырымды көрсетіңіз.
A. Маркетинг денсаулыққа қатысты мінез-құлыққа әсер ете алмайды
B. Әлеуметтік маркетинг темекіні тастау, физикалық белсенділік пен дұрыс тамақтануды тиімді насихаттай алады
C. Мінез-құлыққа тек тыйымдар әсер етеді, маркетинг емес
D. Маркетинг тек дәрілерді сатуға қолданылады
E. Салауатты өмір салты маркетингтік күш-жігерді қажет етпейді

23. Қант диабетін алдын алу бағдарламасын әзірлеу кезінде биомедициналық (семіздік, тұқымқуалаушылық) және әлеуметтік факторлар (табыс деңгейі, өнімдерге қолжетімділік, мәдени тамақ дәстүрлері) ескерілсе, қандай тәсіл қолданылады?
A. Тек клиникалық
B. Биомедициналық
C. Медициналық-әлеуметтік
D. Фармакологиялық
E. Экономикалық

24. Демографиялық қартаю денсаулық сақтау ресурстарын жоспарлауға қалай әсер етеді?
A. Созылмалы күтімге қажеттілікті азайтады
B. Полипрагмазиямен пациенттер санын төмендетеді
C. Гериатриялық және паллиативтік қызметтерге сұранысты арттырады
D. Дәрі-дәрмектерге шығынды азайтады
E. Біріншілік көмек ұйымдастыруды жеңілдетеді

25. Егде жастағы пациенттердің емге бейімділігін (adherence) арттыру үшін ең тиімді шараны анықтаңыз.
A. Мүмкіндігінше көп дәрі тағайындау
B. Күрделі қабылдау режимдерін қолдану
C. Жеңіл емдеу схемаларын және еске салғыштарды қолдану (мысалы, мобильді қосымшалар арқылы)
D. Пациентті диагноздан хабардар етпеу
E. Дәрілерді қабылдауды толықтай туыстарына тапсыру

Аралық бақылау 2

4-нұсқа

1. Эпидемия кезінде денсаулық сақтау жүйесін басқаруда көшбасшының рөлін дәл сипаттайтын функцияны анықтаңыз.
A. Зертханалық тесттер жүргізу
B. Анвирустық препараттарды тағайындау
C. Мекемелердің іс-қимылын үйлестіру, ресурстармен қамтамасыз ету және халықты ақпараттандыру
D. Медициналық картаны жүргізу
E. Еңбекке жарамсыздық парақтарын рәсімдеу
2. Көшбасшы өз үлгісі мен көрінісі арқылы жалпы мақсаттарға жетуге ынталандыратын басқару моделін көрсетіңіз.
A. Транзакциялық
B. Авторитарлық
C. Трансформациялық
D. Либералдық
E. Бюрократиялық
3. Халқы 1 000 000 адам болатын өңірде бір жылда 18 000 бала туылып, 12 000 адам қайтыс болды. Табиғи халық өсімінің коэффициенті (1000 тұрғынға шаққанда) қаншаға тең?
A. –6‰
B. 0‰
C. +3‰
D. +6‰
E. +9‰
4. Елдің денсаулық сақтау жүйесінің даму деңгейін ең нақты көрсететін көрсеткішті анықтаңыз.
A. 10 000 адамға шаққандағы медициналық қызметкерлер саны
B. Денсаулық сақтау қаржыландыруының жалпы көлемі
C. Бала туу кезіндегі өлім коэффициенті
D. Стационарлар саны
E. Жеке клиникаларға қолжетімділік
5. Алдағы онжылдықта Қазақстан үшін ең өзекті демографиялық мәселені көрсетіңіз.
A. Туу деңгейінің күрт өсуі
B. Жастардың жаппай эмиграциясы
C. Халықтың қартаюы және 65 жастан асқан адамдар үлесінің өсуі
D. Урбанизация деңгейінің төмендеуі
E. Өмір сүру ұзақтығының қысқаруы
6. Қазақстанда жедел және шұғыл медициналық көмек көрсетілетін денсаулық сақтау жүйесі деңгейін таңдаңыз.
A. Біріншілік
B. Екіншілік
C. Үшіншілік
D. Төртіншілік
E. Жүйеде қарастырылмаған
7. ҚР-дағы МӘМС жүйесінің принциптеріне жатпайтын мақсатты анықтаңыз.
A. Халықтың барлық санатына қызмет көрсету (универсалды қамту)
B. «Қолма-қол» төлемнен қаржылық қорғау

C. Барлық медициналық қызметтердің коммерциялануы
D. Қызмет сапасы мен қолжетімділігін арттыру
E. Мекемелердің тиімділігін ынталандыру

8. Медициналық-әлеуметтік сараптаманың (МӘС) негізгі міндетін анықтаңыз.
A. Дәрілерді тағайындау
B. Мүгедектік фактісін анықтау және жеке қалпына келтіру бағдарламасын жасау
C. Оқу үшін анықтамалар беру
D. Профилактикалық тексерулер жүргізу
E. Санаторлық жолдамаларды рәсімдеу

9. ҚР-да мүгедектік белгілеудің міндетті критерийін анықтаңыз.
A. Кез келген созылмалы аурудың болуы
B. Өмірлік белсенділікті шектейтін функциялардың тұрақты бұзылуы
C. 60 жасқа жету
D. Жұмыстың болмауы
E. Ауылдық жерлерде тұру

10. Қазақстандағы әлеуметтік маңызы бар аурулар тізіміне кіретін ауруды таңдаңыз.
A. Грипп
B. Аллергиялық ринит
C. Онкологиялық аурулар
D. Гастрит
E. Мигрень

11. Денсаулықтың әлеуметтік детерминанттарына жататын факторды анықтаңыз.
A. Гемоглобин деңгейі
B. Иммундық статус
C. Отбасының білім деңгейі мен табыс деңгейі
D. Созылмалы аурулардың болуы
E. Генетикалық бейімділік

12. Аурудың себебін білдіретін ұғымды таңдаңыз.
A. Диагноз
B. Прогноз
C. Этиология
D. Патогенез
E. Симптом

13. Патогенетикалық емнің басқа терапия түрлерінен айырмашылығын анықтаңыз.
A. Аурудың себебін жояды
B. Ауру дамуы механизмдерін жояды
C. Тек симптомдарды жеңілдетеді
D. Зақымдалған органдарды алмастырады
E. Қайталануды алдын алады

14. Егде жастағы пациенттер үшін проблемалық дәріге мысал көрсетіңіз.
A. Парацетамол
B. Лоратадин
C. Бензодиазепиндерді ұзақ қолдану
D. Омепразол
E. Метформин

15. Полипрагмазия егде жастағы пациенттер үшін неге қауіпті екенін анықтаңыз.
A. Дәрілердің өзара әрекеті және жанама әсерлердің пайда болу қаупін арттырады
B. Емге бейімділікті жақсартады

C. Қабылдау режимін жеңілдетеді
D. Емдеу құнын төмендетеді
E. Ем тиімділігін арттырады

16. Клинико-фармакологиялық ұсынымдардың негізгі мақсатын анықтаңыз.
A. Дәлелді, стандартталған емдеу тәсілін қамтамасыз ету
B. Дәрі-дәрмектерді сатуды арттыру
C. Дәрігердің жеке шешімін алмастыру
D. Фармацевтердің жұмысын жеңілдету
E. Тағайындалатын дәрілер санын азайту

17. Хельсинки декларациясының қай принципі қатысушыға толық ақпарат берілгеннен кейін ерікті келісім алу қажеттілігін білдіреді?
A. Құзыреттілік қағидасы
B. Игілік қағидасы
C. Тұлғаға құрмет (автономия) қағидасы
D. Әділдік қағидасы
E. Құпиялылық қағидасы

18. Қай жағдайда ақпараттандырылған келісім сенімді тұлғадан алынуы мүмкін?
A. Студенттердің анонимді сауалнамасына қатысу кезінде
B. Когнитивтік бұзылыстары бар қатысушыдан, өздігінен келісім бере алмайтын
C. Ашық статистикалық деректерді талдау кезінде
D. Әдеби шолу кезінде
E. Қоғамдық орында бақылау кезінде

19. Этикалық комитеттің міндетіне кіретін тапсырманы анықтаңыз.
A. Зерттеудің ғылыми жаңалығын бағалау
B. Статистикалық талдаудың дұрыстығын тексеру
C. Қатысушылардың құқықтары, қауіпсіздігі және қадір-құрметін қорғау
D. Зерттеушілерді тағайындау
E. Жобаны қаржыландыру

20. Қоғамдық денсаулық саласындағы әлеуметтік маркетингке мысал таңдаңыз.
A. Кәсіби журналда жаңа антибиотик жарнамасы
B. «Салауатты тамақтану — бала кезден!» науқаны, мектептерде тегін мастер-кластар
C. Жеке клиника баннерін таксиде орналастыру
D. Дәрі-дәрмектерге рецепт бойынша жеңілдіктер
E. Фармпредставитель дәрігерге препаратты таныстыру

21. Дәлелді медицина фармацевтикалық компаниялардың маркетинг стратегиясына қалай әсер етеді?
A. Ілгерілетуден бұрын тәуелсіз тиімділік пен қауіпсіздік деректерін ұсынуды талап етеді
B. Тек эмоционалды аргументтерді қолдануға рұқсат береді
C. Жарнамада жанама әсерлерді елемеуге мүмкіндік береді
D. Жұлдыздардың пікіріне сүйенуді қолдайды
E. Ғылыми мақалаларда жасырын жарнаманы ынталандырады

22. Маркетинг пен салауатты өмір салты арасындағы байланысты ең нақты сипаттайтын тұжырымды таңдаңыз.
A. Маркетинг денсаулыққа қатысты мінез-құлыққа әсер ете алмайды
B. Әлеуметтік маркетинг темекіні тастау, физикалық белсенділік пен дұрыс тамақтануды тиімді насихаттай алады
C. Мінез-құлыққа тек тыйымдар әсер етеді, маркетинг емес

D. Маркетинг тек дәрілерді сатуға қолданылады
E. Салауатты өмір салты маркетингтік күш-жігерді қажет етпейді

23. Жүрек-қан тамырлары ауруларын алдын алу бағдарламасын әзірлеу кезінде биомедициналық (қан қысымы, холестерин) және әлеуметтік факторлар (стрестің деңгейі, еңбек жағдайы, спортқа қолжетімділік) ескерілсе, қандай тәсіл қолданылады?
A. Тек клиникалық
B. Биомедициналық
C. Медициналық-әлеуметтік
D. Фармакологиялық
E. Экономикалық

24. Демографиялық қартаю денсаулық сақтау жүйесіне қалай әсер етеді?
A. Созылмалы күтімге қажеттілікті азайтады
B. Полипрагмазия пациенттері санын төмендетеді
C. Гериатриялық, паллиативтік және қалпына келтіру қызметтеріне сұранысты арттырады
D. Дәрі-дәрмектерге шығынды азайтады
E. Біріншілік көмек ұйымдастыруды жеңілдетеді

25. Егде жастағы пациенттердің емге бейімділігін (adherence) арттыру үшін ең тиімді шараны анықтаңыз.
A. Мүмкіндігінше көп дәрі тағайындау
B. Күрделі қабылдау режимдерін қолдану
C. Жеңіл емдеу схемаларын және еске салғыштарды қолдану (мысалы, мобильді қосымшалар немесе дозаларымен пакеттер)
D. Пациентті диагноздан хабардар етпеу
E. Дәрілерді қабылдауды толықтай туыстарына тапсыру